

Folyóiratunk időnkint már korábban is megemlékezett a magyar verstolmácsolás kiemelkedőbb mozzanatairól. R. Simonffy Margot szavalóestje kétségkívül ezek közé tartozik. Ő a magyar lírának ma talán legjobb megszólaltatója. Művészete nem színészi produkció, a költeményekben nem megjátszani való szerepet lát, megértéssel, áhítattal, teljes lelki odaadással közeledik minden lírai hanghoz, mely a maga lelkében rezonanciát képes ébreszteni s azután a tolmácsolásban nem hatásokra, hang- és gesztusalkalmak megragadására törekszik, hanem rábízta magát finom ösztönére, megtalálja a verslényeket legjobban kiváló alaptónust s ahhoz semmi külsőséget hozzá nem ad. Schöpflin Aladár, ki legutóbbi előadástját közvetlen és formás konferanszával bevezette, szintén arra a megállapításra jutott, hogy a líra legkülönb interpretálói rendszerint nem a hivatásos színészek, kik színpadi gyakorlatuktól ezen a területen sem bírják magukat merőben függetleníteni. Még rossz előadású költők is rendszerint nagyobb hatással s főleg: hitelesebben szólaltatják meg műveiket, mint akárhánszor egyébként jeles tehetségű színészek. Simonffy Margot mestere, Jászai Mari ugyan színésznő volt, de a saját vallomásából tudjuk, hogy a versmondás nagy művésztévé ő is csak akkor lett, amikor rájött, hogy itt nem színészi egyéniséget kell közbevetett szövegen át kifejezésre juttatni, hanem a lírikus egyéniségét kell az annak lelkéből szakadt szavakkal megközelíteni, a vizualitásból az akusztika területére áthelyezni.

Simonffy Margot gesztussal alig él, hangja az idillitől a páthoszig terjed, de amaz nem gúgyogéssal, emezt nem dinamikával szolgálja: előadásában sok van az igazi versértő első benyomásának frissességéből és a művészetre reagáló lélek lenyűgözöttségéből. Műsora összeállításában is értelem és lelkeség nyilvánult meg: a darabokban nem «szavalati», hanem lelki fogódzót keresett. Petőfit Jászai Mari óta senkitől sem hallottunk külön előadásban, Adyhoz nem vegyített semmiféle oleszó «démoni» színt, Babits komplikált ritmusáiban a lélek hullámverését érezte. Az ugyancsak férfihangra írt *Fortissimó*-t nőiesebbé írta át, de ezzel semmivel sem tette erőtlenebbé: haragzó ádázódás helyett a tehetetlen fájdalom sikoltását szólaltatta meg olyan

benső átéléssel, hogy arcán a költemény záró szakaszában patakszottak a könnyek.

Molnár Imre működött közre az estén régi magyar dalok, továbbá Simonffy-, Kerntler- és Tarnay-kompozíciók előadásával. Diszkrét, nemes stílusú daléneklése nagyon szépen simul a szavalóművész stílusához, előkelő egyéniségéhez. *Rédey Tivadar.*

Film.

Elza kisasszony. Elisabeth Bergner filmjei évről-évre eseményei az évadnak. Hány amerikai filmsztár bukkant fel és tűnt le azóta, amióta Bergner első filmje, a *Nyu* lepergett a mozik vásznain! Népszerűségének tartósságát ritka-nagy színészi tehetségen kívül elsősorban annak köszönheti, hogy nem koptatta el magát, nem látjuk únos-úntalan, évente egy-egy filmszerepét többet soha nem játsszik, a szcenáriumot gondosan megválasztja és rendezője, Paul Czinner, ügyesen aknázza ki Bergner egyéni képességeit. Czinner a többi részletben is pontos, az átlag alá soha nem süllyed, nem kísérletez, de a bevált eredményeket mérsékelten felhasználja, ügyel a képek művészi fotografálására — egyszerűen kielégíti a magasabb igényeket is, de mindig érthető marad az átlagközönség számára.

Új közös filmjük is ilyen. Schnitzler Artur regényének, az *Elza kisasszony*-nak filmváltozata szerencsésen illeszkedik be az eddigi Bergner-Czinner-filmek sorába. Két mozzanatban pillanthatjuk meg e filmek az előzőkkel szemben tapasztalható másszerűségét. Az első: Bergner szerepének redukált volta, — a másik a szerep szerelemmentes jellege. Az eddigi Bergner-filmekben majdnem kizárólag ez a törekény színészsasszony állott a középpontban. Az *Elza kisasszony* van annyira Thalhof bankár drámája, mint leányáé. És ez törésszerűen jelentkezik is a filmben: az első rész a nagylábon élő és a tőzsdén hivatalos pénzeket elspekuláló Thalhof összeomlását eleventi elénk, a második rész a Sankt Moritz verőfényében sűtkérező leány belső konfliktusát és halálba menekülését. Hiába kapcsolja össze az események belső összefüggése a két részt, a filmet szétesőnek érezzük. A szétválást még hangsúlyozzák a közöpre beiktatott természeti és sportjelenet-felvételek, amelyek jobban kiesnek a

cselekvényből, mint a *Donna Juana* plenerjei. Bassermann, Thalhof megelévenítője talán Bergnerénél is súlyosabb szerephez jutott tehát a drámában és azt talán mondanunk sem kell, hogy e nagy német emberábrázoló művész feladatát ritkaszájra oldotta meg.

Bergner szerepe azonban nemcsak redukált, hanem az előzőktől jelleg tekintetében is különböz. Nem egy szerelmes kiasszonyt, ösztönei sodrában vergődő kedves lényt, nem a fiússágnak és révült női léleknek különös módon keveredő megnyilatkozásait kellett érzékeltetnie, életrekeltenie, hanem az erotikum felfedezéséig még el nem jutott kedves leánykát, akiről csak annyi derül ki, hogy nagyon szereti apját. A jellem mindössze két helyzetben nyílik ki előttünk: az egyik, amikor utána oson az ellenszenves, gazdag műkereskedőnek és nem tudja magát rászánni, hogy megszólítsa és apja számára kölcsönt kérjen tőle. Percekig tart ez a somfordálás, újra és újra visszafordulás, anélkül, hogy egy pillanatra is unalmas lenne. (Egyike a legszebb lélektani jeleneteknek, melyet valaha filmre fotografáltak.) A másik helyzet az öngyilkosság. Itt kissé hosszán tart a sírás és rövid önmaga halálraszánása. Az aránytalanság ellenére is megrázó a kis Elza drámájának végső kicsen-gése.

Az *Elza kisasszony*, ha nem is hibátlan filmalkotás, egyike az évad legértékesebb eredményeinek e sok selejtet termelő fiatal művészetben.

N. A.

Képzőművészeti szemle.

Wagner Géza kiállítása. Körülbelül tizenöt esztendeje lehet annak, hogy érdemes művésznünk, Wagner Géza, eljegyezte magát a magyar tenger szépségeivel. Azóta évről-évre újra és újra elének tárja érzékeny lelkének finom megfigyeléseit, amelyek meleg szeretettel övezik körül rajongásának tárgyát. Wagner halk és lágú egyénisége a Balaton sokféle arcából a derült, párás, a pasztelkréta hamvasságához való helyzeteket választja ki, a sötéten viharzó Balatont nem ismeri. Hamvas, derűs világos színekből lágyan elfutó vonalakkal, de határozottan kirajzoló kontúrokkal építi fel vonzó képeit, amelyek a lehető leggazdaságosabb krétafelrakással majdnem korlátlan tartósságot biztosítanak maguknak.

Scheiber Hugó és Bokros Dezső a Tamás-galériában. *Scheiber Hugó* vala-

mikor az impresszionizmusból indult ki, majd gyorsan átevezett az expresszionizmus vizeire. Impulzív és értelmiségiében fölötté izgatott természet, amely az úgynevezett valóságot sokszor a futuristákra emlékeztető módon aprócska részekre szaggatja szét, hogy abból látományszerű ornamentikát építsen fel. Közönségünk szélesebb rétegeiben aligha számíthat népszerűségre, mert annak a képzőművészeti fejlődésnek fázisai, mely az ő művészetéhez vezet, nálunk meglehetősen ismeretlenek. A felaprózó, megvillanásokra építkező expresszionizmusnak eme majdnem tisztára ornamentális karaktere, úgy látszik, különben is zsákutcába vezet és nagyon távol áll attól a monumentalitástól, amellyel valamikor az expresszionizmus elméletírói kecsegtettek. A természeti tárgyak felismerhetőre hagyott szétszabdalt részeinek ábrázolásában Scheiber olyan plakátszerűen tetszetős grafikai eleganciát fejt ki, amely sehogy sem áll összhangban azzal a mindent szétrobantó és újra felépítő szenvedélyességgel, amelyet fitogtatni szeret. Azaz nyársolgári mivoltának tudatalatti megnyilvánulásai erősen rányomják bélyegüket mindennemű tradíciótól szabadulni vágyó formatörekvéseire.

Bokros Dezső, a szobrász, jóval zárta-bb összhangban áll magamagával és a világgal. Egy kissé primitívizálva leegyszerűsítő, expresszív naturalizmus nem iparkodik messzebbre nyújtózkodni, mint amennyire elér. Éles szemének és lelke szelíd mosolyának köszönheti, hogy legsikerültebb szobrai meglepő természetességgel és bensőség-gel kapnak meg.

Balló Ede másolatainak második sorozata. Balló Edének a németalföldi aljfestés nagymestereinek alkotásai után készült tanulmányai, melyek mult év decembere óta a Szépművészeti Múzeumban láthatók, akkora érdeklődést keltettek, hogy a művész a régi olasz és spanyol festői remekművekről készített kópiáit is kiállította. Ahhoz, amit akkoriban pompás másolatairól elmondottunk, nincs hozzátennivalónk, a most láthatókat is ugyanaz az elmélyedés és technikai virtuozitás jellemzi. Szinte bámulatos, hogy Balló mennyire belé tudta magát élni egymástól annyira eltérő festési módokba, hogy egyforma könnyedséggel utánozza Velazquez és Tizianót. A most kiállított gyűjtemény túlnyomó részében Velazquez képeiről készült, akihez Balló